

MATANAEI

Ročník VII.

25. 1. 2025

Číslo: 9

TRETIA NEDEĽA V CEZROČNOM OBDOBÍ

Nedeľa Božieho slova

R.: Pán je moje svetlo a moja spása.

Mt 4, 12 - 23

Keď sa Ježiš dopočul, že Jána uväznili, odobral sa do Galiley. Opustil Nazaret a prišiel bývať do pobrežného mesta Kafarnaum, v končinách Zabulon a Neftali, aby sa splnilo, čo povedal prorok Izaiáš: „Krajina Zabulon a krajina Neftali, na ceste k moru, za Jordánom, Galilea pohanov! Ľud bývajúci v temnotách uvidel veľké svetlo. Svetlo zažiarilo tým, čo sedeli v temnom kraji smrti.“

Od tej chvíle začal Ježiš hlásať: „Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo.“

Keď raz kráčal popri Galilejskom mori, videl dvoch bratov, Šimona, ktorý sa volá Peter, a jeho brata Ondreja, ako spúšťajú sieť do mora; boli totiž rybármi. I povedal im: „Pod'te za mnou a urobím z vás rybárov ľudí.“ Oni hneď zanechali siete a išli za ním.

Ako šiel odtiaľ d'alej, videl iných dvoch bratov, Jakuba Zebedejovho a jeho brata Jána, ako na lodi so svojím otcom Zebedejom opravujú siete; aj ich povolal. Oni hneď zanechali loď i svojho otca a išli za ním.

A Ježiš chodil po celej Galilei, učil v ich synagógach, hlásal evanjelium o kráľovstve a uzdravoval každý neduh a každú chorobu medzi ľuďmi.

Liturgické čítanie z evanjelia 3. nedele v období „cez rok“ cyklu A nás kladie na štartovaciu pozíciu sérii úryvkov zo synoptického evanjelia podľa Matúša, ktorého sa bude nedeľná bohoslužba slova držať až do konca obdobia. Séria začína v 12. verši 4. kapitoly, ktorý bezprostredne predchádza rozprávanie o krste v Jordáne a následnom pokúšaní Ježiša na Judskej púšti. Samotný úryvok sa dá rozdeliť na tri časti: dôvod prečo sa Ježiš vracia do Galiley, povolanie štyroch učeníkov a správa o Ježišovom vyučovaní a uzdravovaní. Lekcionár ponúka aj kratšiu možnosť, ktorú tvorí iba prvá časť, ktorej sa tu budeme venovať.

Už v prvom verši sa dozvedáme, o Ježišovom presune z Júskej púšte do Galiley. Ako dôvod je uvedená skutočnosť, že sa Ježiš dopyčul, že Jána uväznili. Táto udalosť Jánovho zajatia a smrti bude neskôr, ako akási spomienka uvedená neskôr. Zmienka o konci jeho pôsobenie v rozprávaní o začiatkoch Ježišovho

verejného účinkovania nemá pravdepodobne chronologickú, ale významovú hodnotu. Chce sa tým naznačiť, že pôsobenie Krstiteľa skončilo a začína niekto iný. Niekto, kto je mocnejší ako on. Ježiš takto symbolicky berie pochodeň po svojom „predchodcovi“ a uberá sa paradoxne do Galiley, ktorú spravoval Herodes Antipas, Jánov vrah.

Verš 13 nám oznamuje, že Ježiš prekvapujúco neostáva v Nazarete, meste kde vyrastal ale odoberá sa do Kafarnauma, mesta na pobreží Galilejského (mora) jazera. Kafarnaum, do ktorého prišiel bývať sa odvtedy stáva jeho mestom, akosi základňou pre svoju verejnú činnosť. Až na posledné dni života totižto synoptickí evanjelisti kladú takmer celé Ježišovo účinkovanie do oblasti Galiley a jej okolia. Vybrané mesto sa nachádzalo na hranici medzi územiaми ovládanými Herodesom Antipom a jeho bratom Filipom. Bolo plné rybárov a mýtnikov, ktorí tvorili základ jeho prvých učeníkov. Vďaka tomu, že sa jednalo o prístav jazera, poskytovalo pre Ježiša ním tak často využívaný a rýchly lodný spôsob dopravy.

Pobrežné mesto Kafarnaum, je ďalej charakterizované, ako nachádzajúce sa na historickom území severoizraelských kmeňov Zabulon a Neftali. Toto územné vymedzenie v Ježišovej dobe už dávno nehralo rolu. Pre evanjelistu však tvorilo prepojenie na možnosť využitia ďalšieho citátu „naplnenia“ zo Starého zákona. Tak ako aj pri ostatných Matúšových citovaniach, nemožno význam hľadať priamo u proroka, pretože autor evanjelia využíva tradičný rabínsky spôsob exegézy, ktorý verše vytrhuje z kontextu a prispôsobuje si ich vlastnej potrebe.

Izaiáš totižto pravdepodobne vo vlastnom kontexte reaguje na historickú skutočnosť pádu Severného Izraelského kráľovstva. To bolo v roku 732 pr. Kr. definitívne porazené rozpínajúcou sa Asýrskou ríšou. Tá následne z tradičného izraelského územia vysídli veľkú časť domáceho obyvateľstva a nasťahovala tam cudzie národy, neortodoxných náboženských skupín, napr. Samaritánov.

Tma tak predstavuje hrôzy vojny a násilia, ktoré následne ohrozovali aj prorokovu domovinu južné Júdske kráľovstvo. Svetlo v proroctve odkazuje na zázračný spasný zásah Boha v prospech vyvoleného národa.

Matúšova interpretácia textu samozrejme odráža realie Ježišovej doby. Hoci v Galileji žil značný počet židov, považovala sa za zmiešané územie. Nachádzalo sa tu množstvo miest s helénskym (gréckym) obyvateľstvom. Samotnú Galileju obklopovali zo západu, severu a východu pohanské kraje Sýrofenície a Dekapolu. Nehovoriac o tom, že od „pravoverného“ Júdska ju oddeľovala Samária, ktorej obyvatelia boli pre svoj konkurenčný kult na hore Gerazim zo strany židov považovaní za horších od neveriacich. Dokonca ani galilejskí židia neboli často kladení na roveň s tými z Judey.

A paradoxne, v „temnom“ kraji, kde sa to len hemžilo rituálne nečistými ľuďmi, zvieratami a miestami vychádza „veľké svetlo.“

Je ním Ježiš, ktorý chce ožiarit tých, čo sedia „v temnom kraji smrti“ čiže všetkých utlačaných a pre rôzne dôvody vytlačených na okraj spoločnosti. Prichádza ako lekár, ktorý primárne lieči chorých a nie zdravých.

Toto poslanie, ako aj kontinuita na Jána Krstiteľa je zhrnutá v úvodnej programovej vete ohlasovania: „Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo.“

Od tej chvíle začal Ježiš hlásať:
„Robte pokánie, lebo sa priblížilo
nebeské kráľovstvo.“